

Vægtæppe fra VHG i fint selskab

Indtil nu har det ikke været så meget, man har kunnet læse om kvinden bag Vesthimmerlands Gymnasiums første kunstneriske udsmykning, Anna Thommesen, men det er der for nylig rådet bod på, idet kunsthistorikeren Philip Pihl netop har udgivet et mammutværk om kunstneren og hendes værk på forlaget Rhodos i samarbejde med Syddansk Universitetsforlag.

Heri spiller vægtæppet, der blev ophængt i gymnasiets daværende samlingsal i midten af tresserne, en vigtig rolle. Senere fik hun andre store opgaver overdraget af Statens kunsthøjester. Heriblandt udsmykningen til alteret i Roskilde Domkirke og tre store tæpper til Landstingssalen på Christiansborg, ligesom hun også vævede et tæppe til Nørrelandsskolen i Holstebro i 1968.

Udsmykningen til Roskilde Domkirke er den eneste af de fire store udsmykninger, som stadig kan opleves på stedet. Tæppet på gymnasiet i Aars opbevares stadig, men det rum med blå søjler, som det var lavet til, er blevet bygget om. Tæpperne i Landstingssalen blev i 2014 skiftet ud med en udsmykning af Erik A. Frandsen, der i øvrigt blev student fra VHG i 1976 og dermed dagligt har haft vægtæppet for øje i sin gymnasietid.

Hvem var Anna Thommesen?

Hun blev født i 1908 med det fulde navn Anna Olivia Jepsen og voksede op i København i de første årtier af 1900-tallet. Hendes forældre kom oprindeligt fra Odense, men i forbindelse med faderens ansættelse som styrmand hos D.F.D.S. flyttede de til København. Moderen var hjemmegående, men også en meget dygtig syerske. Annas forhold til faderen var anstrengt, og de perioder, hvor han var hjemme, var ikke morsomme for hende og hendes tre søskende.

Philip Pihl antyder, at det er baggrunden for, hun gifter sig som kun 19-årig med Jens Marius Olsen, senere Kiilgaard i 1928. De bosætter sig i Allerød og får sammen datteren Lotte Annelise i 1933. På et tidspunkt møder hun imidlertid kunstneren Erik Thommesen, og de bliver forelskede. Efter 11 års ægteskab med Olsen forlader hun ham og datteren i 1939. Efter en økonomisk stabil tilværelse følger der nu en økonomisk ustabil tilværelse sammen med billedhuggeren Erik Thommesen.

Hun bliver formelt skilt fra Olsen i 1940, og senere samme år gifter hun sig med Erik. De bor i en lille lejlighed i Adelgade i København og er meget fattige de første mange år af deres samliv. Anna tager forskellige jobs for, at de kan klare den. Under krigen flytter de til området Færgelunden over for Frederikssund ved Roskilde Fjord, og i fyrerne får de også tre børn sammen.

I 1943 debutterer Anna Thommesen som autodidakt kunstner på Kunstnernes Efterårsudstilling med et enkelt tæppe. Parret er erklærede kommunister og er også engagerede i modstandskampen. På et tidspunkt under krigen flytter de til Bornholm. Det er her, Anna Thommesen begynder at farve garn med planter. En praksis hun fortsatte med i årtier. I 1948 flytter familien tilbage til Sjælland. Først en kort tid i Ølstykke, inden de får blivende base i Blistrup.

Op igennem halvtredserne begynder både Anna og Erik at kunne skabe sig en levevej via kunsten. Erik Thommesen var i 1951 med til at starte sammenslutningen Martsudstillingen, som Anna også kom med i året efter. I dette regi udstillede de nu fast hvert år og senere hvert andet år. Anna skaber sig efterhånden et navn, og i 1964 færdiggør hun sin første større udsmykningsopgave: Vægtæppet til Vesthimmerlands Gymnasium. Det er næsten fem meter langt og præges af forskellige blå nuancer.

Modtagelsen af vægtæppet i Aars

I en notis i gymnasiets årsskrift 1963-64 erfarer man, at en billedvæverske, Anne Thomsen, er blevet valgt, blandt flere kandidater, til at løse en udsmykningsopgave i gymnasiets samlingsal. I et referat fra Ny Tid (28/11-63) kan man læse, at rektor Ussing-Jepsen på Foreningen Vesthimmerlands Gymnasiums generalforsamling har orienteret om, at "gobelen til samlingsalen vil koste 30.000 kr.". Han fortæller desuden, at

Aars Kommune har stillet 25.000 kr. til rådighed til udsmykningsopgaver på gymnasiet, mens Statens Kunstfond har givet 75.000 kr.

Så skal man helt frem til lørdag d. 13. marts 1965¹, før man på Aalborg Stiftstidendes lokalsider kan læse, at "den ny udsmykning er blevet samtaleemne både på gymnasiet og i byen, og meningene om den er delte. Vi blev lige så "flade" som "gulvtæppet", da gobelinen blev afsløret, siger sognerådsformand Holger Mikkelsen som en af de skuffede". "Det ligner for os at se et gulvtæppe, fremstillet på maskine, udtaler han videre. Kunstnerinden, Anna Thomsen, København, har slet ikke fulgt det skitseforslag, som sognerådet fik forelagt".

Her står der i øvrigt, at af de 15.000 kr., som gobelinen har kostet, har Statens Kunstfond givet tre fjerdedele og kommunen resten. Man erfarer også, at et af sognerådsmedlemmerne, isenkræmmer A. Klein, ikke tilslutter sig de øvriges mening, idet han siger, at "tæppet har et vist kunstnerisk anstrøg". Fire dage senere, onsdag d. 17. marts, går rektor i samme avis i rette med sognerådsformandens udtalelse om gobelinen, idet han udtrykker bekymring for, at "denne ytring vil skade det gode samarbejde, der hidtil har været mellem Aars Kommune og Statens Kunstfond".

Den hidsige kunstdebat, gobelinen har affødt, får også Ussing Jepsen til at understrege, at "den danske skole i alle dens afskygninger må få en central plads i det forsøg, der skal og må gøres på at mindske det svælg, der skiller nutidskunsten fra store dele af befolkningen. Det er mit håb, at også Vesthimmerlands Gymnasium vil kunne gøre en indsats her. Derfor må den kunstneriske udsmykning af skolen fortsættes. Hverken by eller egn vil kunne være tjent med, at gymnasiet ikke også på dette punkt bliver tidssvarende".

Det skulle ikke blive sidste gang, at et kunstværk i Aars giver anledning til offentlig debat. Senere giver kunstkritikeren Poul Vad Ussing-Jepsen oprejsning for hans valg af kunstværk (Poul Vad: Billedet, væggen og rummet, 1968, s. 148–51.), og Anna Thommesen, som hun altså i virkeligheden hed, blev senere almindelig anerkendt. Rektoren gemte da også omhyggeligt et udklip af en kronik i Aalborg Stiftstidende d. 25. september 1968 med overskriften "Et hovedværk i Aars" i sit arkiv, hvori en H. P. Jensen anmelder Poul Vads bog.

Kunsthåndværker eller kunstner?

Det er den debat, man har haft i Aars, der er hovedemnet for Philip Pihls store værk om Anna Thommesen. Blot i langt større målestok. Samtidig er det en fuldstændig registrant over alle væverskens værker med flotte illustrationer. Philip Pihl redegør også udførligt for Anna Thommesens arbejdsmetode: Udover at det er utrolig hårdt rent fysisk at væve, er det også en kunstnerisk proces, som hun startede med små akvarelskitser og siden indfarvning af garner. Og det har hun gjort med hundredvis af tæpper i et halvt århundrede.

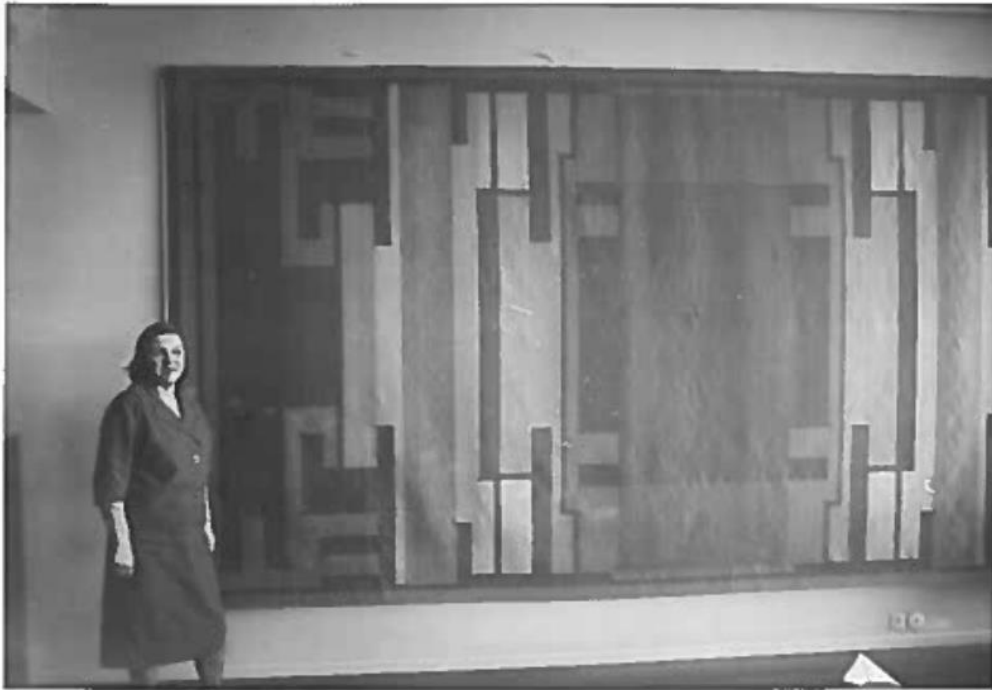
Der er heller ingen tvivl om, at hun har følt sig som kunstner. Spændende i den sammenhæng er Pihls gennemgang af sagen om udsmykningen til Roskilde Domkirke, hvortil Anna Thommesen både vævede antependium, altertæppe, knæfald og brudetæppe. I den forbindelse havde hun et møde i domkirken med dronning Margrethe, idet denne gerne ville vise Thommesen det antependium, hun selv og dronning Ingrid havde lavet, og som dronningen gerne ville have op i stedet for Thommesens.

Det blev der imidlertid intet ud af, idet Anna Thommesen stod på sin kunstneriske integritet. Sagen dukkede dog op i medierne flere gange i de følgende årtier og udviklede sig til en brevveksling mellem Statens Kunstfond og menighedsrådet i Roskilde. Ved to lejligheder, dronning Ingrid's begravelse i år 2000 og kejserinde Dagmars genbegravelse i 2006, blev Anna Thommesens antependium tildækket af dronningens, ligesom Thommesens altertæppe kortvarigt blev udskiftet. Den sidste begivenhed oplevede kunstneren

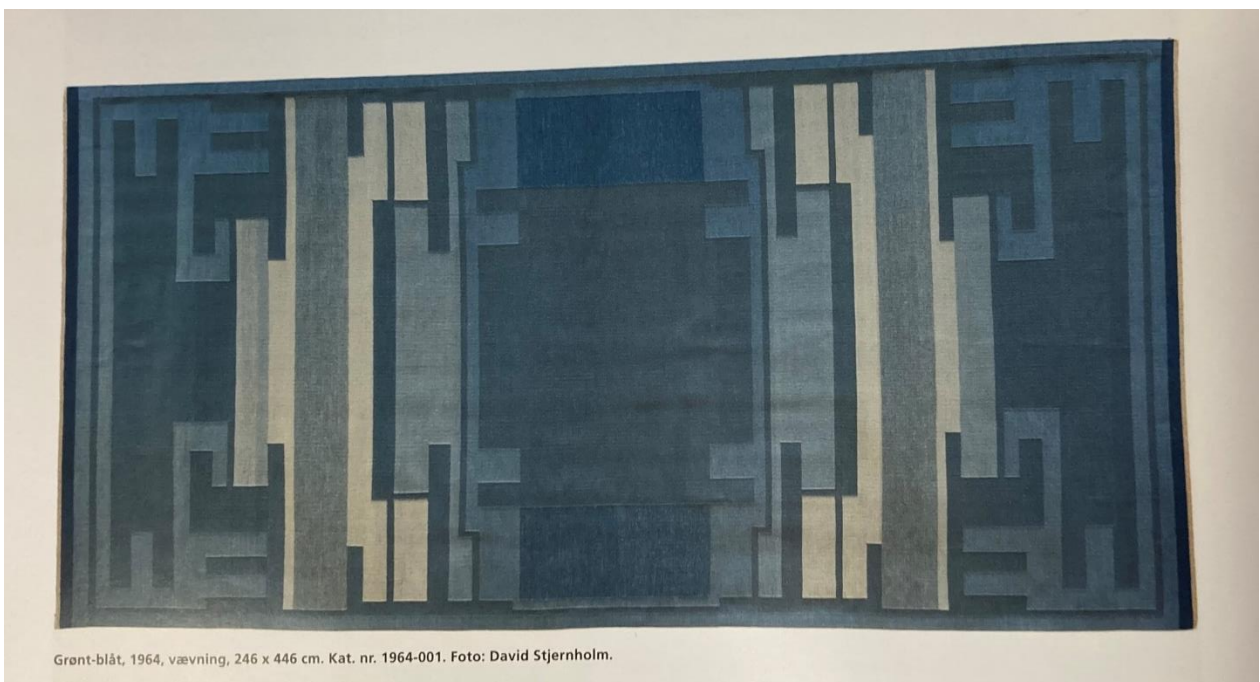
¹ Værket var blevet afsløret d. 19. februar 1965 ved en kort højtidelighed på skolen, overværet af såvel elever som lærere og medlemmer af skolekommission og sogneråd. Også kunstneren selv, "fru Anna Thommesen, Blistrup", var til stede.

ikke, idet hun døde i 2004, men ellers truede hun hver gang med at fjerne sin udsmykning fra domkirken, idet hun betragtede den som en helhed.

Men Anna Thommesens karriere, hvad angår offentlige udsmykningsopgaver, startede altså i Aars, og bogens midteropslag prydes da også af det flotte blå-grønne vægtæppe fra samlings salen, fotograferet af David Stjernholm.

Værket på gymnasiet blev afsløret d. 19. februar 1965 ved en kort højtidelighed på skolen, overværet af såvel elever som lærere og medlemmer af skolekommission og sogneråd. Også kunstneren selv, "fru Anna Thommesen, Blistrup", var til stede.

Grønt-blåt, 1964, vævning, 246 x 446 cm. Kat. nr. 1964-001. Foto: David Stjernholm.

Vægtæppet affotograferet i Philip Pihls bog "Anna Thommesen".

Udsmykning til alteret i Roskilde Domkirke: antependium, altertæppe, knæfald og brudetæppe. Foto: Ruben Blædel

Udsmykning til alteret i Roskilde Domkirke: antependium, altertæppe, knæfald og brudetæppe. Affotograferet i Philip Pihls bog "Anna Thommesen".